

VEILIG ZIJN = JEZELF KUNNEN ZIJN

KANSRIJK OPGROEIEN

KLAAR VOOR DE TOEKOMST?

TWEEDE KAMER VERKIEZINGEN

stemwijzer 2023

HOE VIND JE DE PARTIJ DIE BIJ JOU PAST?

De Tweede Kamerverkiezingen komen eraan! Op woensdag 22 november mogen Nederlanders stemmen om te bepalen welke politieke partijen in de Tweede Kamer komen. Maar wat doet die Tweede Kamer eigenlijk? Wat gebeurt er nadat de stemmen zijn geteld? En... wat heeft dit allemaal met jou te maken?!

Dat lees je in deze krant! Ook jij mag stemmen tijdens de jongerenverkiezingen en dan wil je natuurlijk wel stemmen op een partij die bij je past. Daarom zocht onze jongerenredactie voor jou uit welke politieke partijen er zijn en waar zij voor staan. Ook deden we onderzoek naar wat jongeren belangrijk vinden. Daarvoor vulden ruim 300 jongeren onze Grote Verkiezingsenquête in! Superfijn, want die antwoorden gebruiken wij daarna om kandidaat-Kamerleden flink te ondervragen. Wat vinden zij van de onderwerpen die volgens jullie veel meer aandacht moeten krijgen? En belangrijker nog: wat gaan zij daaraan doen?

Neem de krant door en vul dan meteen onze Stemwijzer in. In vijf stappen ontdek je welke partij het beste bij jou past. Handig, want zo kun je op 22 november goed geïnformeerd jouw stem uitbrengen.

KRITISCHE JONGERENREDACTIE VOELT POLITICI AAN DE TAND

STEM TIJDENS DE JONGERENVERKIEZINGEN OP 22 NOVEMBER

LIEVER FILMPJE KIJKEN? BEKIJK DE UPDATE-VIDEO'S!

DOE MEE MET HET VERKIEZINGSDEBAT

16 November

ZO WERKT DEZE STEMWIJZER

STAP 1 T/M 3

Bepaal per thema wat jij belangrijk vindt.

DE GROTE VERKIEZINGS ENQUÊTE
PERCENTAGES ZIE JE WAT JONGEREN
VAN DE LOOS' HEMEN JE DE ANTWOORDEN
VAN POLITIEKE PARTIJEN.

Op 4: Vul jouw antwoorden in de stemwijzer heb je bij alle. Neem die antwoorden hieronder.

1. VEILIGHEID

Om criminaliteit tegen te gaan Nederland veel strengere straffen geven als mensen de wet dat je aan hoge boete of gevangenis, zorgt ervoor dat men regels houden.

STAP 4

Neem je antwoorden over op het invulblad van de Stemwijzer.

STAP 5

Vergelijk jouw antwoorden met die van de politieke partijen.

WELKE PARTIJ PAST HET BESTE BIJ JOUW MENING?

I'VE GOT THE #POWER

STERKE EN VEILIGE BASIS

MAAK WERK VAN MENTALE GEZONDHEID!

Om een prettig leven te kunnen leiden, is het belangrijk dat je terug kunt vallen op een sterke en veilige basis. Denk bijvoorbeeld aan veiligheid: je moet niet alleen veilig zijn, maar je ook veilig voelen. Daarnaast is het belangrijk dat je lekker in je vel zit, zowel lichamelijk als mentaal. En ook je leefomgeving moet gezond zijn. En niet alleen nu, ook in de toekomst moeten we nog goed op onze aardbol kunnen leven.

In Nederland wordt voor het bereiken van een sterke en veilige basis veel door de overheid geregeld en gedaan. Veel gaat hierin al goed, maar er kan ook nog veel beter. Wij, de jongerenredactie van deze kant, vroegen driehonderd jongeren om de Grote Verkiezingsenquête in te vullen om politici te laten weten welke onderwerpen meer aandacht verdienen. Daaruit blijken nog genoeg verbeterpunten. Die bespreken wij met politici. Wat vinden zij van de onderwerpen die volgens jongeren meer aandacht zouden moeten krijgen? Welke plannen hebben hun partijen om daar iets mee te doen?

DIT VINDEN JONGEREN

ONDERZOEK DOOR DE JONGERENREDACTIE
Met de kop 'dit vinden jongeren' waken we misschien de indruk dat alle jongeren hetzelfde belangrijk vinden, maar dat is natuurlijk absoluut niet zo. De uitkomsten van de Grote Verkiezingsenquête laten ook zien dat er niet één jongerenmening is. Wat we als jongeren wel met elkaar gemeen hebben, is dat we over het algemeen sceptisch (= terughoudend) zijn. Zeker als het gaat over wat de overheid wel of niet voor elkaar kan krijgen. Dat is voor ons toch vaak een geval van 'eerst zien dan geloven'.

Als jongerenredactie hebben ons verdiept in wat er nodig is voor een stevige basis voor iedereen. De meeste jongeren denken dat de overheid daarin, veel meer dan nu, een voortrekkersrol moet nemen. Zeker als het gaat om veiligheid, dat krijgen burgers alleen niet voor elkaar. Maar wie er echt de verantwoordelijkheid zou moeten dragen? Bijvoorbeeld voor de veiligheid op straat. Daarover verschilden de antwoorden van jongeren zo, dat er geen eenduidige uitspraken over te doen zijn.

Bij gezondheid is dat anders. Met name als het gaat om mentale gezondheid heeft het volgens jongeren geen zin om te leunen op de overheid. "Het systeem is naar de knoppen," hoorden we. "Dat moet eerst verbeteren, zodat mensen sneller de hulp krijgen die ze nodig hebben." Zeker drie kwart van jullie wil dat daar echt werk van wordt gemaakt! Tegelijkertijd zien jullie ook een rol voor burgers (jong en oud) weggelegd. "Als we meer met elkaar zouden bespreken, zou dat ook al helpen. En dat hoeft echt niet ingewikkeld te zijn. Mensen blijven dan minder snel met hun problemen rondlopen en zo voorkom je dat sommige klachten onnodig verergeren."

Wat ons ook opviel: 60 procent van de jongeren vindt dat we zelf best wat meer kunnen doen om de ouderenzorg te ontlasten, door wat meer zelf te zorgen voor onze opa's en oma's.

En als het gaat over duurzaamheid, tsja... Dan weten jongeren het gewoon echt niet. We worden doodgegooid met informatie, demonstraties en mensen die vooral overal tegen zijn, maar plannen voor echte oplossingen... daar zien we nog weinig vooruitgang. Dus politici, let's go, aan de slag!

Jean Rummenie
BoerBurgerBeweging

MEER VOOR ELKAAR ZORGEN

Als het gaat om het creëren van een sterke en veilige basis vindt de BoerBurgerBeweging dat burgers hier zelf een belangrijke rol in moeten spelen. We moeten met z'n allen niet eindeloos wachten op oplossingen van de overheid, maar juist meer als burgers voor elkaar zorgen. Denk hierbij aan een bezoek aan je oude buurvrouw die zich weleens eenzaam voelt, of een rondje lopen door de wijk om te kijken of alles goed gaat.

De problemen in de zorg worden verergerd doordat we een enorm bureaucratisch systeem hebben opgetuigd. In plaats van daadwerkelijk zorg verlenen, zijn mensen vooral bezig met administratie en komen ze nauwelijks aan hun echte taken toe. Dit kan simpeler. "Laat mensen meer echt werk doen!" zegt Jean. Zonder de eindeloze administratie wordt het werk niet alleen sneller gedaan, maar worden hopelijk ook meer mensen enthousiast om in de zorg te werken."

De BBB vindt het tegengaan van klimaatverandering belangrijk, maar denkt ook dat er realistische voorstellen gedaan moeten worden. Hierin is het belangrijk dat de nadruk komt te liggen op technologische oplossingen om duurzaamheid betaalbaar te houden voor iedereen. Het bedrijfsleven kan de technologische oplossingen bieden, zoals een waterstofauto. Zonder grote bedrijven die zich hiermee bezighouden, zoals Shell, kunnen we geen duurzame transitie maken. "De BBB staat dus pal naast het bedrijfsleven."

Tom Russcher
Forum voor Democratie

"ER WORDT VAAK VOOR KINDEREN EN JONGEREN GEDACHT, MAAR ZE WORDEN TE WEINIG BETROKKEN."

Eva Akerboom
Partij voor de Dieren

MET Z'N ALLEN WERKEN AAN EEN BETERE TOEKOMST

De Partij voor de Dieren strijdt al sinds 2006 voor meer saamhorigheidsgevoel en gemeenschapszin, om samen op weg te kunnen naar een betere toekomst met meer oog voor mens, dier en natuur. Een toekomst waarin we ons veiliger voelen, doordat er veel meer is ingezet op het voorkomen van criminaliteit door betere jeugdzorg, meer buurtcoaches en meer politiemensen die zich met minder papierwerk bezighouden. Een toekomst waarin het makkelijker en aantrekkelijker is om te bewegen, door meer sportlessen op school en uitdagende groene speelplekken in de wijk. Daarnaast worden we in de plannen van de PvdD ook gezonder doordat de belasting op groente, fruit, noten en peulvruchten verdwijnt en het dus een stuk goedkoper wordt om gezond te eten. Aan onze mentale gezondheid wordt er meer gewerkt door jongeren op school weerbaarder te maken voor de druk die hen op social media wordt opgelegd, en door in de zorg en het onderwijs weer oog voor het individu te krijgen.

Maar bovenal ziet Eva een toekomst voor zich waarin er veel meer aandacht is voor duurzaamheid. Die toekomst begint nu: er zijn nu stevige maatregelen en gigantische investeringen nodig. De grote bedrijven hebben volgens Eva hun kans gehad en die verpruist. Het is dus hoog tijd om hen de enorme belastingvoordelen af te nemen en hen echt te dwingen om duurzamer te worden. Daarnaast wil de PvdD dat het openbaar vervoer voor iedereen een goed alternatief is voor de auto, door het veel goedkoper, aantrekkelijker en bovendien bereikbaarder te maken. Juist ook voor internationale reizen.

Maar bovenal ziet Eva een toekomst voor zich waarin er veel meer aandacht is voor duurzaamheid. Die toekomst begint nu: er zijn nu stevige maatregelen en gigantische investeringen nodig. De grote bedrijven hebben volgens Eva hun kans gehad en die verpruist. Het is dus hoog tijd om hen de enorme belastingvoordelen af te nemen en hen echt te dwingen om duurzamer te worden. Daarnaast wil de PvdD dat het openbaar vervoer voor iedereen een goed alternatief is voor de auto, door het veel goedkoper, aantrekkelijker en bovendien bereikbaarder te maken. Juist ook voor internationale reizen.

Lid jongerenredactie

"HET VERBAAST ME HEEL ERG DAT WE GEEN EHBO KRIJGEN OP SCHOOL. IK MOET WEL LEREN HOE DE STELLING VAN PYTHAGORAS WERKT, MAAR NIET HOE IK IEMANDS LEVEN KAN REDDEN."

Nico Drost
ChristenUnie

"DE OVERHEID MOET GEEN DINGEN BELOVEN DIE ZE NIET WAAR KAN MAKEN."

Sanne van der Lugt
Volt

EEN VEILIGE BASIS SAMEN MET EUROPA

"Een sterke en veilige basis begint bij samenwerken." Als het aan Sanne van der Lugt ligt, doe je dat gezamenlijk als Europa. Haar partij Volt vindt daarom dat we één sterk Europees leger moeten hebben, met een gezamenlijk defensiebudget dat op een verstandige manier uitgegeven wordt. De basis daarvoor is vertrouwen tussen landen. Daar moet volgens Sanne nog wel aan gewerkt worden.

Wat betreft duurzaamheid moeten de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. "Grote, vervuulende bedrijven hebben meer kennis en geld in huis om te verduurzamen." Daarom verwacht Volt van grote bedrijven dat zij snel gaan stoppen met de vervuiling die ze veroorzaken. Daarnaast wil de partij kortearfstandsvluchten verbieden en vliegen anders belasten. Wie meer vliegt, betaalt meer belasting. Maar de trein is een beter alternatief. "Relatief goedkope, schone treinen hebben we al, maar schone kerosine is nog heel ver weg." Daarom zou Sanne graag zien dat er meer wordt geïnvesteerd om treinreizen makkelijker en goedkoper te maken.

Daarnaast wil Volt de geestelijke gezondheidszorg gratis maken tot 25 jaar. "Uit onderzoek blijkt dat 62,5 procent van de psychische problemen bij mensen al begonnen zijn voor hun 25e. Bovendien vallen studenten onder deze leeftijdsgroep en die kunnen deze financiële hulp goed gebruiken."

Tot slot wil Volt dat overheidsgeld goed wordt geïnvesteerd. "De overheid gaf met het STAP-budget iedereen die een extra opleiding deed duizend euro. Het maakte niet uit welke opleiding je deed. Maar een opleiding tot nagelstyliste, daar heeft de maatschappij niet veel aan. Wij zien liever dat zulke subsidies worden uitgegeven aan het bespreekbaar maken van mentale gezondheid in de klas."

Subsidies schadelijk voor natuur
Twaalf regelingen voor de landbouw kunnen de biodiversiteit schaden, blijkt uit onderzoek

STEMWIJZER

Tijdens de Jongerenverkiezingen op 22 november mag jij je stem uitbrengen. Om een goede keuze te kunnen maken, moet je weten wat jij belangrijk vindt én waar de verschillende politieke partijen voor staan. Om jou te helpen een keuze te maken, hebben wij deze Stemwijzer gemaakt. Volg de stappen en ontdek welke partij bij jou past.

STAP 1: KIEZEN VOOR EEN STERKE EN VEILIGE BASIS

Geef elke keer aan of je het eens of oneens bent met de stelling. Je kunt kiezen uit: helemaal oneens, beetje oneens, beetje eens, helemaal eens. Als je het niet eens, maar ook niet oneens bent met een stelling, kruis je het middelste vakje, 'neutraal', aan.

1. VEILIGHEID

Om criminaliteit tegen te gaan, moeten er in Nederland veel strengere straffen worden gegeven als mensen de wet overtreden. Het idee dat je een hoge boete of gevangenisstraf kunt krijgen, zorgt ervoor dat mensen zich aan de regels houden.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

Alle inwoners moeten zelf meer verantwoordelijkheid nemen voor de veiligheid in Nederland. Denk dan bijvoorbeeld aan wijkbewoners die een buurtteam oprichten, waarmee zij een paar avonden per maand met elkaar een rondje door hun wijk lopen om een oogje in het zeil te houden.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

2. GEZONDHEID

Als het niet goed gaat met je gezondheid, moet je altijd direct door een hulpverlener kunnen worden geholpen. Die snelle hulp is altijd belangrijk, dus bij mentale klachten en bij fysieke klachten.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

We zouden veel meer zelf voor onze (groot-) ouders moeten zorgen als zij dat zelf niet meer goed kunnen, zodat ze minder snel naar een verzorgingstehuis hoeven. Op die manier zorgen we ervoor dat de zorg het niet te druk heeft of te duur wordt.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

3. DUURZAAMHEID

Klimaatdemonstraties, zoals een snelweg bezetten of jezelf vastlijmen, werken niet. Daarom kun je beter thuis of in je eigen wijk laten zien hoe je zelf duurzamer kunt leven.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

De overheid en bedrijven moeten meer hun verantwoordelijkheid nemen door duurzame keuzes voor mensen makkelijker en aantrekkelijker te maken. Bijvoorbeeld door het openbaar vervoer gratis te maken, of door als supermarkt geen groente uit een ver land te verkopen.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

Lid jongerenredactie

"IK DENK DAT WIJ VEEL VAN DE POLITICI HEBBEN GELEERD, MAAR ZIJ OOK VEEL VAN ONS."

Meer burn-outklachten, vooral onder vrouwen

Doğukan Ergin
DENK

"JONGEREN ZIJN DE TOEKOMST, DAAR MOETEN WE NIET OP BEZUNIGEN, MAAR JUUST IN INVESTEREN."

Lid jongerenredactie

"NIET IEDEREEN HEFT EEN GEMEENTE DIE VOOR GOEDE MENTALE GEZONDHEIDSZORG KAN ZORGEN."

Europese Unie wil regels tegen verslavende apps

KANSENGELIJKHEID GAAT NIET ALLEEN OVER GELD

Kansengelijkheid betekent dat iedereen in Nederland dezelfde kansen krijgt. Het mag dus niet uitmaken wie je ouders zijn, op welke school je zit of waar je woont of geboren bent. Heel erg belangrijk, maar helaas zien we dat er nog lang niet overal in Nederland echt sprake is van gelijke kansen. Zo groeit een steeds grotere groep kinderen en jongeren op in armoede, waardoor ze dingen moeten missen. Ook krijgen nog te veel mensen te maken met discriminatie, bijvoorbeeld vanwege hun huidskleur, geloof, leeftijd of geslacht. En vanwege het grote lerarentekort wordt het steeds moeilijker om jongeren het onderwijs en de aandacht te bieden die zij nodig hebben om zich op de beste manier te kunnen ontwikkelen.

Wij, de jongerenredactie dus, gingen op onderzoek uit. Wat moet er volgens jongeren veranderen om de kansengelijkheid in Nederland te vergroten? En hoe denken politieke partijen over dit onderwerp?

DIT VINDEN JONGEREN

ONDERZOEK DOOR DE JONGERENREDACTIE

Als er wordt gesproken over kansengelijkheid, gaat het vaak over geld. Ook in ons onderzoek zagen wij video's en nieuwsberichten over jongeren die opgroeien in arme gezinnen en daardoor van alles tekortkomen. Maar als wij met andere jongeren praten over kansengelijkheid, gaat het over veel meer dan geld. Het is vooral de sociale kant van kansengelijkheid die de problemen zo ingewikkeld maken. Daar mag wat jongeren betreft meer aandacht voor zijn.

Denk aan discriminatie. Hoe vaak horen we wel: iedereen moet zichzelf kunnen zijn. Maar op dit moment kan dat niet goed genoeg. Mensen worden nog steeds ongelijk behandeld vanwege hun huidskleur, seksuele voorkeuren, of soms alleen al vanwege het feit dat je jongere bent. De één wordt echt minder makkelijk geaccepteerd dan de ander, dat beperkt je kansen.

Ook als we kijken naar onze toekomstmogelijkheden zijn we bang dat het nog wel even zal duren voor er echt sprake is van kansengelijkheid. Als jongeren zitten we midden in de problemen in het onderwijs. Te volle klassen, uren die uitvallen, noodoplossingen vanwege lerarentekorten... Het maakt de kwaliteit van het onderwijs niet beter. Driekwart van de jongeren geeft ook aan dat er op school te veel nadruk ligt op kernvakken, terwijl het een plek zou moeten zijn om nieuwe talenten te ontdekken en ontwikkelen.

En dan wordt het ook nog steeds duurder om een vervolgopleiding te doen, om op kamers te gaan en een studentenleven te leiden. We hebben het gevoel dat er een potje van wordt gemaakt. We hopen dat er snel een goede aanpak komt voor deze problemen.

Eva Akerboom
Partij voor de Dieren

"PRAKTISCH OF THEORETISCH OPGELEID? HET EEN IS ECHT NIET BETER OF SLECHTER DAN HET ANDER."

Het aantal buitenlandse studenten is in acht jaar tijd verdubbeld tot 115.000

Jean Rummenie
BBB
"IEDEREEN MAG ZIJN WIE HIJ IS. DIT IS OOK EEN REDEN DAT ER GEÏNVESTEERD MOET WORDEN IN BIJZONDER ONDERWIJS. IEDEREEN HEEFT TALENT EN DIT MOET TOT BLOEI KUNNEN KOMEN."

Lid jongerenredactie
"VANAF JE 18E KRIJG JE TWEE BRIEVEN VAN DE BELASTINGDIENST EN DAARNA ZEGGEN ZE 'ZOEK HET MAAR UIT'. NIET IEDEREEN HEEFT OUDERS DIE EVEN GOED IN STAAT ZIJN OM JE DAARBIJ TE HELPEN."

HELAAS WAS IK ER NIET BIJ TIJDENS DE INTERVIEWWAAG. IK HEB VIA E-MAIL DE VRAGEN VAN DE JONGERENREDACTIE BEANTWOORD

DENK
Doğukan Ergin
DENK

ONDERWIJS IS DE BASIS VOOR DE MAATSCHAPPIJ

Wat betekent het om met verschillende mensen samen te leven? Die vraag zou volgens Doğukan van DENK centraal moeten staan op scholen. School moet een plek zijn waar mensen met verschillende achtergronden bij elkaar komen, en waar aandacht is voor de waarden die Nederland een land maken van en voor iedereen. Door de bezuinigingen op het onderwijs heeft de overheid volgens Doğukan bezuinigd op de maatschappij. Hij vindt het daardoor niet gek dat we nu tegen allerlei problemen aanlopen. DENK wil dat onder andere oplossen door sterker burgerschapsonderwijs, gratis schoolmateriaal en een hoger salaris voor docenten, waardoor er meer docenten bij komen en klassen kleiner kunnen worden.

Vooraf in de meest kwetsbare wijken zijn meer docenten nodig. Het lerarentekort is daar nu groter, wat zorgt voor ongelijke kansen voor jongeren. Vanwege deze ongelijke kansen ontstaat er ook vaker armoede in deze wijken. Om dat te bestrijden, wil DENK dus vooral flink investeren in onderwijs. Maar ook voor schuldenpreventie en een betere begeleiding voor mensen in de bijstand, moet wat Doğukan betreft meer aandacht komen.

DENK vindt het daarnaast belangrijk dat de overheid een flink deel van haar tijd en budget in discriminatiebestrijding stopt. Zo moeten alle medewerkers van de overheid op diversiteitstraining, wordt de overheid volledig doorgelicht op institutioneel racisme en worden gemeenten wettelijk verplicht om discriminatie tegen te gaan. Ook wil DENK dat de overheid zorgt voor gemengde wijken en brede scholen, zodat iedereen in aanraking kan komen met mensen van verschillende culturen en achtergronden. Al die verschillen zijn namelijk een verrijking voor de samenleving, aldus Doğukan.

D66
Carline van Breugel
Democraten 66

ACCEPTEEF ELKAARS VERSCHILLEN

Om ervoor te zorgen dat iedereen gelijke kansen heeft, is het volgens D66 een voorwaarde dat iedereen volledig zichzelf kan zijn en dat we elkaars verschillen accepteren. School speelt hierin een belangrijke rol, want hier komen mensen met verschillende achtergronden elkaar tegen. Vanaf een zo jong mogelijke leeftijd moet er aandacht zijn voor discriminatie en acceptatie van elkaars verschillen. Hiervoor moeten de burgerschapslessen breed worden ingezet, zodat er een veilige sfeer in de klas kan worden gecreëerd. Die veilige sfeer is ook iets waar leraren voor moeten zorgen, maar dat kan volgens Carline alleen als de klassen kleiner zijn en leraren daar dus ook genoeg tijd voor kunnen maken. Meer leraren zijn dus zeker nodig. Ook buiten de klas is acceptatie van elkaars verschillen een belangrijke basis voor een gelijke samenleving. We hebben in de praktijk gezien dat de overheid lang niet alle burgers gelijk heeft behandeld, bijvoorbeeld in de toeslagenaffaire. Dit kan absoluut niet. De overheid moet er zijn voor iedereen, want: "Zonder een eerlijke overheid is er geen eerlijk land." Niet alleen moet de overheid jongeren en volwassenen met financiële problemen helpen om hieruit te komen, maar ook moet er meer gekeken worden naar het voorkomen van schulden.

Een belangrijke stap die D66 wil zetten, is KetiKoti benoemen tot een nationale feestdag. Op deze dag herdenken we het einde van de slavernij, waarmee we de pijn van veel mensen erkennen. Carline: "Ik wil dat dit een dag wordt waarop mensen elkaar beter leren kennen en elkaar daarmee beter gaan begrijpen."

GROEN LINKS PvdA
Mikal Tseggal
GroenLinks-Partij van de Arbeid

GELIJKE KANSEN VOOR ALLE SCHOLIEREN

Volgens Mikal van GroenLinks-Partij van de Arbeid is de overheid er om iedereen gelijke kansen te bieden. Dat houdt onder andere in dat de overheid ervoor moet zorgen dat alle scholieren toegang hebben tot gratis bijles en gezond eten op school. Zo zijn leerlingen minder afhankelijk van hoeveel hun ouders verdienen. Daarnaast wil GL-PvdA graag dat leerlingen later mogen kiezen naar welke middelbare school ze gaan. Zo moet het makkelijker worden om van niveau te wisselen. Door brede brugklassen blijven leerlingen langer met elkaar in contact en krijgen ze meer de ruimte om op hun eigen tempo alles eruit te halen wat erin zit. Op scholen moet er volgens Mikal meer aandacht komen voor het omgaan met geld. In de economieles moet het vaker gaan over hoe je schulden kunt voorkomen of over hoe belastingaangifte werkt.

De overheid moet van GL-PvdA harder optreden tegen discriminatie. Het kan volgens hen niet zo zijn dat jongeren moeten stoppen met school, omdat ze geen stageplek kunnen krijgen. De overheid moet opleidingen verplichten daar meer verantwoordelijkheid in te nemen. Meldingen van discriminatie moeten vaker voor de rechter komen en bestraft worden. Je moet je nooit laten vertellen dat je niet mee mag doen, dat doet Mikal zelf ook niet. "Sommige mensen vinden dat ik me niet met Nederland mag bemoeien, omdat ik een kleurtje heb. Maar ik ben gewoon Nederlander en ik mag er ook wat van vinden."

SANNE VAN DER LUGT
Volt

"RELATIEF GOEDKOPE SCHONE TREINEN HEBBEN WE AL. SCHONE KEROSINE ALS BRANDSTOF VOOR VLIEGTUIGEN IS NOG HEEL VER WEG."

Lid jongerenredactie

"ALS POLITICI NIET WETEN HOE HET IS OM IN ARMOEDE TE LEVEN, MOETEN ZE HET EERST MAAR EENS MET EIGEN OGEN GAAN BEKIJKEN."

STAP 1: KIEZEN VOOR KANSENGELIJKHEID

Geef elke keer aan of je het eens of oneens bent met de stelling. Je kunt kiezen uit: helemaal oneens, beetje oneens, beetje eens of helemaal eens. Als je het niet eens, maar ook niet oneens bent met een stelling, kruis je het middelste vakje, 'neutraal', aan.

4. ONDERWIJS

Alle leerlingen moeten kunnen ontdekken wat bij hen past en waar ze goed in zijn. Daarom moeten schoolvakken als sport, techniek en drama net zoveel aandacht krijgen als de vakken taal, lezen en rekenen.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

We moeten de schoolweek op een andere manier inrichten om het lerarentekort op te lossen. 's Ochttends geeft een meester of juf de kernvakken, zoals taal en rekenen, en in de middag geven experts de lessen over zaken als cultuur, natuur en sport.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

5. ARMOEDE

Rijke mensen moeten meer belasting betalen, zodat de overheid meer geld heeft om armoede tegen te gaan.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

De overheid moet zorgen dat alle jongeren evenveel toegang hebben tot zaken als bijles, sportclubs of culturele ervaringen. Dus ook als hun ouders daar zelf geen geld voor hebben.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

6. DISCRIMINATIE & PESTEN

Om discriminatie tegen te gaan, is het belangrijk dat mensen die vanuit een ander land in Nederland komen wonen zo snel mogelijk de Nederlandse taal, cultuur en waarden leren. Op die manier begrijpen mensen elkaar beter en zullen mensen elkaar minder gaan discrimineren.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

De overheid moet er alles aan doen om ervoor te zorgen dat je niet meer anoniem iets kunt plaatsen op internet. Zo wordt het veel eenvoudiger om online ongewenst gedrag te bestrijden (denk aan: online pesten, het delen van naaktfoto's of het plaatsen van haatdragende teksten), omdat daders beter kunnen worden opgespoord.

Helemaal oneens Beetje oneens Neutraal Beetje eens Helemaal eens

geld
kiesingen kan dat ver-
ellen als

UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

HET IS TIJD VOOR OPLOSSINGEN

De keuzes die in de Tweede Kamer worden gemaakt, hebben allemaal invloed op onze toekomst. Op dit moment moeten er beslissingen worden genomen over best veel ingewikkelde onderwerpen. Denk maar aan het tekort aan huizen of de manier waarop we omgaan met vluchtelingen. Partijen hebben daar meningen over die ver uit elkaar liggen. Soms zelfs zo ver, dat er ruzie over wordt gemaakt. Het kabinet is daar ook door gevallen. Omdat partijen het niet met elkaar eens worden, is het extra moeilijk om beslissingen te nemen. Dat geeft sommige mensen het gevoel dat er niet genoeg gebeurt of dat politici niet genoeg luisteren naar wat burgers belangrijk vinden.

Maar uiteindelijk moeten er toch echt keuzes worden gemaakt, hoe ingewikkeld de onderwerpen ook zijn. De vraag is dus: welke oplossingen kunnen we bedenken waar we het allemaal mee eens zijn? Want dat er oplossingen moeten komen, is zeker. De jongerenredactie ging op onderzoek uit en vroeg andere jongeren en politici hoe zij hierover denken.

DIT VINDEN JONGEREN

ONDERZOEK DOOR DE JONGERENREDACTIE
'Welk cijfer geef jij Nederland?' Met deze vraag sloten we de Grote Verkiezingsenquête af. Jongeren geven Nederland een 6,3. Het is een voldoende, maar... genoeg ruimte om het beter te gaan doen, denken wij als jongerenredactie. En aan die verbetering is behoefte, veel behoefte zelfs. Want wat je hoort en leest in de media is waar: veel jongeren hebben het gevoel dat er nu te weinig wordt gedaan om oplossingen te bedenken voor de uitdagingen waar hun generatie in de toekomst mee te maken krijgt.

Neem de wooncrisis. Voor onze ouders was het heel normaal dat je vanaf je achttiende op jezelf ging wonen. Ze gingen op kamers of huurden hun eerste huis. Nu er zo weinig uitzicht is op een woning, zijn veel van ons daar eigenlijk al niet eens meer mee bezig. 'Het komt niet eens meer in mij op dat als ik 18 ben, dat ik dan uit huis ga. Voor mijn gevoel is alles onbetaalbaar.' We merken ook dat jongeren behoefte hebben aan begrijpelijker en duidelijker communicatie. Zoveel wordt onnodig ingewikkeld gemaakt. Soms is de communicatie zelfs zo onduidelijk dat mensen erdoor in de problemen komen. En dan blijkt dat je vanuit de overheid vaak niet de hulp krijgt die je nodig hebt om weer uit die moeilijkheden te komen, zoals bij de toeslagenaffaire. Ook dat versterkt ons vertrouwen niet.

Aan het begin van ons onderzoek voor deze krant vroegen we aan elkaar: 'waar denk jij aan bij de Tweede Kamer en politici?'. Een kleine greep uit de antwoorden: 'Er worden geen keuzes gemaakt.' 'Ze maken vooral ruzie.' 'Politici zijn niet oprecht en durven hun fouten niet toe te geven.'

Je leest het: alleen al in onze eigen redactiegroep was er weinig vertrouwen. En wij zijn daarin niet de enigen. Jongeren hebben het gevoel dat politici onvoldoende rekening houden met jongeren. Ze zouden willen dat er meer beloftes worden gedaan en keuzes voor de toekomst worden gemaakt. Dat zou meer vertrouwen geven dat zij de uitdagingen voor de toekomst op een fatsoenlijke manier gaan aanpakken. En dan durven wij ook weer wat meer plannen te maken voor onze eigen toekomst.

Kan migratie een vergrijst Europa helpen?

Bastiaan Meijer
SP

"WIJ VINDEN WONEN EEN RECHT EN GEEN VERDIENMODEL."

'Links en rechts vastgedraaid in eigen migratieleugens'

Lid jongerenredactie

"IK KIJK SOWIESO HEEL ONZEKER NAAR MIJN TOEKOMST."

Sociale huurwoningen in aantocht

Simone Richardson
VVD

"IEDEREEN IN NEDERLAND MOET ZO SNEL MOGELIJK MEEDOEN EN VAN NUT ZIJN IN DE MAATSCHAPPIJ."

"DE HUIZENCRISIS LOS JE NIET IN EEN REGEERPERIODE OP."

HELAAAS WAS IK ER NIET BIJ TIJDENS DE INTERVIEWDAG, IK HEB VIA EEN ONLINE GESPREK DE VRAGEN VAN DE JONGERENREDACTIE BEANTWOORD

Simone Richardson
Volkspartij voor Vrijheid en Democratie

WE MOETEN SCHERPE KEUZES MAKEN

Om het woningtekort aan te pakken, moet er volgens Simone Richardson meer gebouwd worden. "Maar dat moet wel slim gebeuren. Denk aan kleinere huizen, of bestaande panden die verbouwd worden. Zo krijgt iedereen, ook jongeren, een betere kans op een huis." Deze huizen moeten, zoals Simone zegt, wel in leefbare wijken staan, dus moeten er niet te veel kansarme mensen bij elkaar wonen. "Je wil geen wijken waar veel mensen geen werk hebben, want daar wordt de wijk over het algemeen minder plezierig van. Als iedereen door elkaar zit, zijn alle wijken leefbaar."

We vroegen aan Simone waarom de VVD ervoor kiest om asielzoekers die waarschijnlijk niet mogen blijven, in een opvanglocatie te plaatsen met minder voorzieningen, zeker met de blik op leefbaarheid. Simone antwoordt daarop dat het de bedoeling is dat asielzoekers vooral zo snel mogelijk duidelijkheid krijgen, en als ze niet mogen blijven ze snel weer naar hun land van herkomst moeten. Door scherpe keuzes te maken in wie we binnen laten en waar we geld aan uitgeven, kunnen we meer investeren in vluchtelingen die hier mogen blijven.

Om jongeren meer vertrouwen in de overheid te geven, stelt Simone voor om vooral veel met elkaar in gesprek te blijven en goed te luisteren naar de jongeren. Ook moeten politici in begrijpelijke taal kunnen uitleggen waarom zij bepaalde besluiten nemen. Het is volgens haar heel belangrijk dat kinderen en jongeren hun stem laten horen. Want: "Julie zijn de toekomst."

Christen Unie

Nico Drost
ChristenUnie

WERKEN AAN VERTROUWEN DOOR DE GOEDE DINGEN TE DOEN

Een echte 'samen-leving', waarin we omkijken naar en klaarstaan voor elkaar, daar wil de ChristenUnie aan werken. Daarom wil de partij dat er in nieuwbouwwijken meer ontmoetingsplekken komen, waar we elkaar beter kunnen leren kennen. Op die manier wordt eenzaamheid voorkomen en kunnen mensen hun omgeving om hulp vragen, bijvoorbeeld als ze zorg nodig hebben. Die nieuwe wijken moeten wat Nico betreft ook zoveel mogelijk aansluiten bij plaatsen die er al zijn. Niet zomaar gaan bouwen in buitengebied, maar liever 'een rijtje huizen erbij' in elk dorp. Dan kunnen meteen de dorpsvoorzieningen als scholen, winkels, sportclubs en kerken blijven bestaan.

Maar omkijken naar elkaar moet ook op grotere schaal, vindt Nico. Als er mensen op de vlucht zijn, dan moet Nederland een steentje bijdragen in het opvangen van die mensen. En die opvang moet beter geregeld worden. Zo moeten er voldoende voorzieningen zijn, gezinnen moeten bij elkaar kunnen blijven, en kinderen moeten naar school kunnen. Ook wil de partij dat asielzoekers zoveel mogelijk op dezelfde plaats kunnen blijven, in plaats van elke paar maanden naar een andere opvangplek te worden gestuurd. Om de rust en het draagvlak stabiel te houden, moet elke gemeente en elke regio meewerken, zodat de opvanglocaties kleinschalig kunnen blijven.

Tot slot wil de ChristenUnie werken aan het vertrouwen in de overheid door de goede dingen te doen. Geen valse beloftes doen, zorgen dat mensen weten hoeveel geld ze te besteden hebben, en zorgen dat volksvertegenwoordigers weten waar ze het over hebben. Politici die praten met volwassenen en jongeren, luisteren naar hen, ervaring opdoen en bovenal zich kunnen inleven... daar staat de partij voor.

Lid jongerenredactie

"IS HET NIET VEILIGER ALS WE EUROPEES ASIELBELEID MAKEN?"

Forum voor Democratie

Tom Russcher
Forum voor Democratie

BEHOUD DE NEDERLANDSE CULTUUR EN IDENTITEIT

Volgens Forum voor Democratie is het van groot belang dat we eenheid binnen onze Nederlandse gemeenschap behouden. Daarom wil de partij alleen mensen toelaten waarvan de cultuur dicht bij de Nederlandse cultuur staat. Zo kunnen we spanningen in de samenleving voorkomen en de Nederlandse cultuur en identiteit behouden, vertelt Tom. En als er mensen vanuit het buitenland hier in Nederland willen komen wonen, dan moet er altijd worden gekeken naar wat zij voor ons land kunnen betekenen. Volgens Forum worden er op dit moment te veel mensen in Nederland toegelaten. "Mede door die instroom van migranten zijn er nu te weinig huizen voor jongeren die op zichzelf willen gaan wonen."

Volgens Tom valt er op het gebied van wonen sowieso nog wel het een en ander te verbeteren. Mensen met een gemiddeld inkomen kunnen nu vaak geen huis kopen. Ze krijgen daar de kans niet voor, omdat er door de huidige migratie en stikstofregels te weinig woningen worden bijgebouwd. Bovendien is een deel van de woningen die worden gebouwd bedoeld voor sociale huur, waardoor mensen met een gemiddeld inkomen alsnog geen huis kunnen kopen. Dat is niet eerlijk, en daarom pleit Forum voor minder sociale huurwoningen.

Tot slot vindt Forum dat de het vertrouwen van mensen in de democratie en de overheid alleen kan worden hersteld als de macht dichterbij de burgers zelf wordt geplaatst. Op dit moment worden veel beslissingen gemaakt door de Europese Unie. Volgens Forum moet Nederland uit de Europese Unie, zodat de Nederlandse overheid weer vaker zelfstandig besluiten kan nemen. Ook moeten burgers zich via een referendum uit kunnen spreken of mee kunnen denken met de overheid wanneer zij dit nodig vinden.

Partij voor de Vrijheid **SGP** **JA21** **MSC**

IEDEREEN IS BENADERD

In de voorbereiding van deze krant zijn alle politieke partijen benaderd die volgens Peilingwijzer minimaal een zetel in de Tweede Kamer zouden kunnen halen. Nieuw Social Contract (NSC) heeft wel gereageerd, maar wilde helaas niet meedoen aan de interviews, omdat het partijprogramma nog niet af was. Ondanks herhaaldelijk proberen hebben we geen reactie ontvangen van de PVV, SGP en JA21. Het is daardoor helaas niet mogelijk om de standpunten van deze partijen weer te geven in deze Stemwijzer.

STAP 1: KIEZEN VOOR UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

Geef elke keer aan of je het eens of oneens bent met de stelling. Je kunt kiezen uit: helemaal oneens, beetje oneens, neutraal, beetje eens, helemaal eens.

7. WONEN

Om ervoor te zorgen dat iedereen in de toekomst een huis heeft en er tegelijkertijd ook nog genoeg ruimte blijft voor natuur, is het belangrijk dat mensen kleiner gaan wonen en meer ruimtes (zoals de tuin, keuken en schuur) met elkaar delen.

Helemaal oneens, Beetje oneens, Neutraal, Beetje eens, Helemaal eens

De overheid moet ervoor zorgen dat er in elke buurt verschillende soorten huizen zijn, zodat mensen met verschillende leeftijden, inkomens en achtergronden er allemaal kunnen wonen en elkaar vaker tegenkomen.

Helemaal oneens, Beetje oneens, Neutraal, Beetje eens, Helemaal eens

8. VERTROUWEN IN DEMOCRATIE

De overheid moet er altijd vanuit gaan dat mensen eerlijk zijn. Nu maakt de overheid regels soms heel streng en lastig om te voorkomen dat mensen ergens misbruik van maken. Dat kan ervoor zorgen dat mensen onrecht in de problemen komen, zoals bij de toeslagenaffaire.

Helemaal oneens, Beetje oneens, Neutraal, Beetje eens, Helemaal eens

De overheid moet mensen (kinderen en volwassenen) vaker laten meedelen als er een beslissing moet worden genomen over moeilijke en grote onderwerpen. Dat geeft mensen meer vertrouwen dat de overheid er voor hen is.

Helemaal oneens, Beetje oneens, Neutraal, Beetje eens, Helemaal eens

9. VLUCHTELINGEN & MIGRATIE

We moeten eerst zorgen dat het goed gaat met alle mensen die nu al in Nederland zijn, voordat we ons bezig kunnen houden met het opvangen van nieuwe mensen.

Helemaal oneens, Beetje oneens, Neutraal, Beetje eens, Helemaal eens

Als een ouder vanuit een ander land naar Nederland komt om hier te werken, dan moet zijn/haar gezin mee kunnen komen en hier ook een goede plek krijgen.

Helemaal oneens, Beetje oneens, Neutraal, Beetje eens, Helemaal eens

klimaatbeleid en woningbouw

...werpen die van draadtrac...
...de komende maanden...
...Armoedebestrijding...
...Nederland blijft ke...

KINDEREN EN JONGEREN LATEN VAN ZICH HOREN

In een democratie is het belangrijk dat iedereen weet hoe je kunt meedenken en meedoen. Hoe jonger je daar meer over leert, hoe beter het is. Er is namelijk altijd een manier om zelf iets te doen voor je omgeving. Als je als kind al de kans krijgt om te ontdekken hoe je zelf het verschil kunt maken, dan is de kans groter dat je als volwassene ook betrokken blijft. En dat is superbelangrijk, want in een democratie bepalen we samen hoe de dingen in ons land geregeld worden.

Er is geen beter moment om daar meer over te leren dan tijdens de verkiezingen. Dan kies je als inwoner van Nederland de partij die namens jou mag meedenken over wat er in Nederland moet gebeuren. Dan kies je natuurlijk het liefste een partij die dezelfde dingen belangrijk vindt als jij. Maar hoe weet je wat jij belangrijk vindt? Hoe ontdek je welke partij bij je past? En hoe werkt dat stemmen eigenlijk? Met het verkiezingsproject van de Kleine Ambassade helpen wij kinderen en jongeren om dat te ontdekken!

We organiseren het Verkiezingsproject dit jaar voor de zevende keer. Omdat de verkiezingen door de val van het kabinet veel eerder plaatsvonden dan verwacht, moesten we in sneltreinvaart aan de slag. Hoe we dat samen met de kinderen en jongeren aanpakten, lees je op deze pagina!

DIT VIND IK, DIT VIND JIJ, EN ZO DENKEN ANDEREN EROVER

Kennis opdoen, onderzoeken wat je zelf vindt en de invalshoeken van anderen leren kennen. Dat is belangrijk om een mening te kunnen vormen over wat er nodig is om fijn (samen) te kunnen leven in Nederland. Daarom is dat de basis van dit project.

JULI VAL VAN HET KABINET

Op 7 juli bood het kabinet ontslag aan bij de koning. De partijen konden het niet eens worden over hoe er moest worden omgegaan met de opvang van asielzoekers. Tijd voor actie voor de docenten van de Kleine Ambassade. Want als een kabinet 'valt', komen er snel nieuwe verkiezingen. Dat betekent dat het tijd is om daar met kinderen en jongeren in te duiken!

SEPTEMBER GROTE VERKIEZINGSENQUÊTE

Met een vragenlijst onderzoeken we de mening over onderwerpen die kinderen en jongeren van 10 tot 18 jaar belangrijk vinden. Zo'n 1300 kinderen en jongeren uit gemeenten verspreid over Nederland vullen de vragenlijst in. Ook politieke partijen geven hun antwoorden online door.

WAT VINDEN KINDEREN EN JONGEREN BELANGRIJK?

De Kinderredactie en jongerenredactie doen ondertussen onderzoek. Ze leren alles over de verkiezingen en verdiepen zich in wat kinderen belangrijk vinden en wat de standpunten zijn van politieke partijen.

KINDERREDACTIE

JONGERENREDACTIE

OKTOBER INTERVIEWDAG

Kinderen en jongeren voelen politici aan de tand. Op 3 oktober interviewen zij in het café van het Kinderboekenmuseum in Den Haag kandidaat-Kamerleden van verschillende partijen. De vragen gaan over de antwoorden van kinderen en jongeren op de Grote Verkiezingsenquête. Hoe staan politici tegenover de onderwerpen die kinderen en jongeren belangrijk vinden? De antwoorden worden verwerkt in de Stemwijzer.

ER GEBEURT VEEL IN DE WERELD

Dat merken kinderen en jongeren ook. Ze hebben veel vragen voor de politici en beleidsmakers die nu plannen maken voor de toekomst. Hoe gaan zij met die uitdagingen aan de slag?

NOVEMBER VERKIEZINGSDEBAT

Op 16 november vindt er een verkiezingsdebat tussen jongeren en politici plaats, tijdens de I've Got the #Power Start-up bij de Kleine Ambassade in Schiedam.

STEMWIJZER

Alle kennis die je nodig hebt over de Tweede Kamerverkiezingen in één krant. Vul de Stemwijzer in tijdens de lessen op school. Welke partij past bij jou?

COLOFON

Jongerenredactie: Berfin, Noah, Tycho, Kristoff, Mats, Signe, Madellef, Lieke, Leonida, Eline, Laysa, Mira, Kiyomi en Imane

Docenten participatietraject: Erik Korenstra, Annejan Alberts, Britt de Jong

Tekst en redactie: Bart Fase, Erik Korenstra, Hanna de Vries, Annejan Alberts, Annemiek Guis, Britt de Jong

Eindredactie: Marjolijn Heemskerk, Bart Fase, Noëlle Mes

Vormgeving en illustraties: Rick van der Tuin, Sabine Ham, Suzanne Kuilman, Jaap Smit, Eline van Beek

Met dank aan: Jean Rummenie, Eva Akerboom, Floris Out, Sanne van der Lugt, Henk van Donselaar, Mikal Tseggal, Carlina van Breugel, Doğukan Ergin, Simone Richardson, Nico Drost, Bastiaan Meljer, Tom Russcher, Rebekka van Munster, Mariam Tannaoui, Gemeente Schiedam, Gemeente Lansingerland.

J.E. Juriaanse Stichting

Solidarodam

VSBFonds, iedereen doet mee

de kleine ambassade

www.dekleineambassade.nl

© 2023, de Kleine Ambassade

DOE MEE, STEM MEE!

Heb jij je verdiept in wat jij belangrijk vindt? Weet je nu ook beter wat de standpunten van de verschillende politieke partijen zijn? Mooi! Dan is het nu tijd om zelf te stemmen!

Heb jij bij deze krant een stempas ontvangen? Dan mag je op woensdag 22 november stemmen tijdens de jongerenverkiezingen. Samen met jouw klas of groep tover je een ruimte in de school om tot jullie eigen pop-up-stemlokaal.

ZO WERKT HET STEMMEN

Net als bij een echt stembureau wissel je jouw stempas in voor een stembiljet. Daarop vul je in op welke partij jij je stem wilt uitbrengen. Dat doe je door het vakje onder de partij rood te kleuren. Nadat iedereen heeft gestemd, worden alle stemmen geteld en gaat de uitslag anoniem naar de Kleine Ambassade.

Aan het einde van de dag maakt de Kleine Ambassade de uitslag bekend, net als bij de echte verkiezingen. Dat doen we op Instagram, Facebook en LinkedIn.

NOG EVEN OVER DIE UITSLAG...

Natuurlijk is het interessant om te weten wat de uitslag is, maar eigenlijk kunnen we daar niets uit opmaken, omdat er maar een selecte groep heeft meegedaan. Toch is dat is niet erg. Het doel van de jongerenverkiezingen is namelijk om kinderen en jongeren te laten ervaren hoe zij zich kunnen voorbereiden op verkiezingen en om ze mee te nemen in hoe het stemmen in de praktijk werkt.

22 NOVEMBER VERKIEZINGSDAG